

ՃԱՔԱՐԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Գրեց՝ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԱԼՓԱՔԵՑԵԱՆ
Եւրոպայի մէջ ամէնէն շատ շաբար
արտազրող երկիրն էր Գերմանիա,
որ լնդն. Պատերազմէն առաջ կ'ար-
տազրէր տարին Յ հազար միլիոն
քիլոյին քիչ պակաս, յետոյ կու-
գար Ռուսիա որ կ'արտազրէր տա-
րին 1700 միլիոն քիլո, երրորդ զի-
ծին վրայ կը դանուէր Ֆրանսա,
տարին 800 միլիոն քիլո շաբարի ար-
տազրութեամբ լնդն. Պատերազ-
մէն ասդին, Գերմանիոյ շաբարի
թուղթերը, որոնց վրայ պիտի հիմ-
նուին շաբարի միջազգային դաշ-
նագիրները:

Քաղաքական հարցերու համար
միշտ խորհրդաժողովներ կը կատա-
մուին: Ասոնք կը լսենք, անոնց
աշխատութեան մասին տեղեկու-
թիւններ ալ կ'ունենանք, բայց
մեզի համար անհատաւուի կը թուի
որ շաբարի պէս սովորական միջնա-
դիմէնի համար խորհրդաժողով գու-
մարուի:

Շատ կարեւոր է սակայն Շա-
բարի Խորհրդաժողովը: Եւ ասոր
կարեւորութիւնը կրնանք չափել
անէք որ Անդլիացի նախորդ վար-
չական Մաքածաւութէ նախագահէ,
յետոյ, ամերիկացի նախարար մը
Նորման Տէյվիս յատկապէս լոն-
առն եկած է մասնակցելու համար
այս Խորհրդաժողովին,

Նորման Տէյվիս՝ այս Խորհրդա-
ժողովին և շաբարի մասին ըստ.
— Շաբարը նախանիթ մըն է,
միեւնուն ատեն մունզի անհա-
ժետ պէտք մը: Հաստատ գին չու-
նի, զինը շարունակ ելու չինը
կ'ունենայ: Քանի մը ապրանքներ
կան որոնք աշխարհի տանեսութիւ-
նը կը խանգարեն և այդ ապրանք-
ներուն գլուխը կը գտնուի շաբա-
րը: Ու վատահարար կ'ըսեմ որ շա-
բարի խնդրոյն լուծումը սկզբան-
ուրութիւն մը պիտի ըլլայ անտե-
սական տագնապին փարատելուն:
Տնտեսական տագնապին պէս, շա-
բարի հարցն ալ, ո՛րքան ալ մնձ
և հարուստ ըլլայ, ոչ մէկ երկիր
չի կրնար լուծել առանձին, ինք-
նիր զիտուն:

Ամերիկացի պետական մարդուն
այս խօսքը ցոյց կուտայ թէ ո՛չ
միայն առեւտրական այլ և առա-
սական ու քաղաքական տեսակէտով
ալ կարեւոր նիւթ մըն է շաբարը,
որուն քրեթէ ամէն որ անհագեցա-
պէտք ունինք, կը վայելնեք և սա-
կայն մը մէջ շատեր հարկ եղած
տեղեկութիւնը չունին անորմասին:

Շաբարը նոր նիւթ մը չէ: Աս-
ուետրական Պատմութեան մէջ կը
կարգանք թէ շաբարեղէզը 1143ին
Ասիայէն Եւրոպա փոխազրուած է,
թէ Արաբները Գանախայի և Մալ-
թայի մէջափարեղէզ տնկած են, թէ
Քրանսթէն Քանակի բիւրեցացած
շաբարը բառը Քանակիոյ մէջ և մէջ-
ւաս» (բիւրեցած շաբարի մնա-
ցորդ) բառը Մալթայի մէջ շաբա-
րնեղէզ մշակուելէն առած են:

Շաբարը իրեւ զեղ և իրեւ
պերճանքինթ դործածուածէմինչեւ
18րդ դարը: Ասկէ ետքն է որ անոր
դործածութիւնը շատցած, տիպո-
գական դարձած և առեւտրական
հրապարակին վրայ հիւսուածոյի և
մետաղներու չափ կարեւոր ապրանք
մը եղած է:

Եւրոպայէն զուրս շաբարին նա-
խանիթը եղած է շաբարեղէզը,
իսկ Եւրոպայի մէջ՝ բանջարը: Եւ
շաբար պատրաստել տակաւ, այն-
քան կարեւոր ճարտարարուեստ մը
եղած է որ ընդհանուր պատերազ-
մէն առաջ շաբարի արտազրու-
թիւնը եղած էր 18 ՀԱԶԱՐ Միլիոն
քիլոյի վիթխարի քանակին, կէս
առ կէս պատրաստուած շաբարեղէզէ
ու բանջարէ: Ընդհանուր պատե-
րազմէն եղարք, շաբարի արտազրու-
թիւնը կ'իջնէ 16 հազար քիլոյի, և
առ նշանակելի փոփոխութեամբ որ,
շաբարեղէզէ պատրաստութիւնը Յ
հազար միլիոն քիլոյին կը բարձրա-
նայ 11 հազար միլիոն քիլոյի, իսկ
բանջարէ պատրաստուած շաբարին
քանակը 9 հազար միլիոնին կ'իջնէ
5 հազար միլիոն քիլոյի:

Սա ալ կարեւոր է զիտունը որ

ՀՈՅՄԻ ՎԵՍԹԵԱՆ ԿՈՅՄԵՐՈՒՆ ՀԹԶԱԿԱՌՈՐ ՏԱԶԱՐԸ ԵՒ ԱՆՇԵԶ ՀՈՒՐ ԱՅՍ ՄԻՋՈՉԻՍ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԵԶ ԿԲ ԳՏՆՈՒԻ

Եթէ կրակը մարի ինչպէս կարելի է ողջ ողջ թաղել
Եթէ սիրահարին գիրկը գտնուի ինչպէս կարելի սպանել կը իւնիկունութիւնը:

Հին Հոռմի մէջ ռէէսթեան տա-
ճար անունով խիստ կարեւոր տա-
ճար է Զէսոսլովագի 600 միլիոն քի-
լոյի արտազրութեամբ, իսկ Ֆրան-
սայի 700 միլիոն արտազրութիւնը
իջած է 280 միլիոն քիլոյի:

Եւրոպայէն զուրս, շաբարեղէզէ
պատրաստուած շաբարին զիխաւոր
արտազրութիւնը է Անթիւսանիերու-
թուակը կը կանուէր Ֆրանսա,
տարին 800 միլիոն քիլո արտազրութեամբ լնդն. Պատերազ-
մէն ասդին, Գերմանիոյ շաբարի
արտազրութիւնը կէսէն աւելի պակ-
սած (միջին հաշւով 1250 միլիոն
քիլո), Ռուսիա երկար տակն հրա-
պարակէն քաջուածեանոր յաջորդա-
պէս է Զէսոսլովագի 600 միլիոն քի-
լոյի արտազրութեամբ, իսոյ կու-
զան Հին Հոռմի 700 միլիոն արտազրութիւնը
իջած է 280 միլիոն քիլոյի:

Եթէ կրակը մարի այսպէս կարելի է ողջ ողջ թաղել
Եթէ սիրահարին գիրկը գտնուի ինչպէս կարելի սպանել կը իւնիկունութիւնը:

Այսունքն միջնէն 389 (թ. Ե.) պա-
հած է իր գոյութիւնը: Այսօր,
Հոռմի մէջ, տակաւին կարելի է
տեսնել Վէսթեան տաճարին աւե-
րակները, ուր կ'արցելին անպայ-
մար կրակը վախելը խիստ դժուար
գործ էր: Եւ անս այսպէս տունը
կրակը մարող Հոռմի պահելով կը վագեր
տաճար, հոնէտ կը վառէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Ահա այսպէս վայտերը իրարու-
թուակը միջնամասէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելած պահուն, ա-
նոցմէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և իր պատմութեան վրայ: Մ.
Վայթ ամուրի էր և իր միլիոնները
ծախսելու համար տեղ կը փնտուէր:
Երբ գրասարչիկները այլեւս կը
միկնէին հոնէտ:

Վանի մը տարի առաջ, ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ այդ վայրին
և ամուր հիմնամասէն անունը:
Կ'առաջ կրակը կը կանուէր զայն և
տաճար կրակը կը հայթայթէր:

Վանի մը տարի առաջ ամերի-
կացի միլիոնատէներու խումբ մը
Հոռմի մէջ Վէսթեան տաճարի ա-
ւերակները այցելով պահունը ուղա-
րձութէ միջնամասէր Մ. Ճօրձ. Պ.
Վայթ տարօրինակ հետաքրքրու-
թիւն մը ցոյց տուաւ

ՄԵՏԻՆՔ-ԱՊՈՒԻ ԽՈՇՀՐԴԱԿՈՐ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

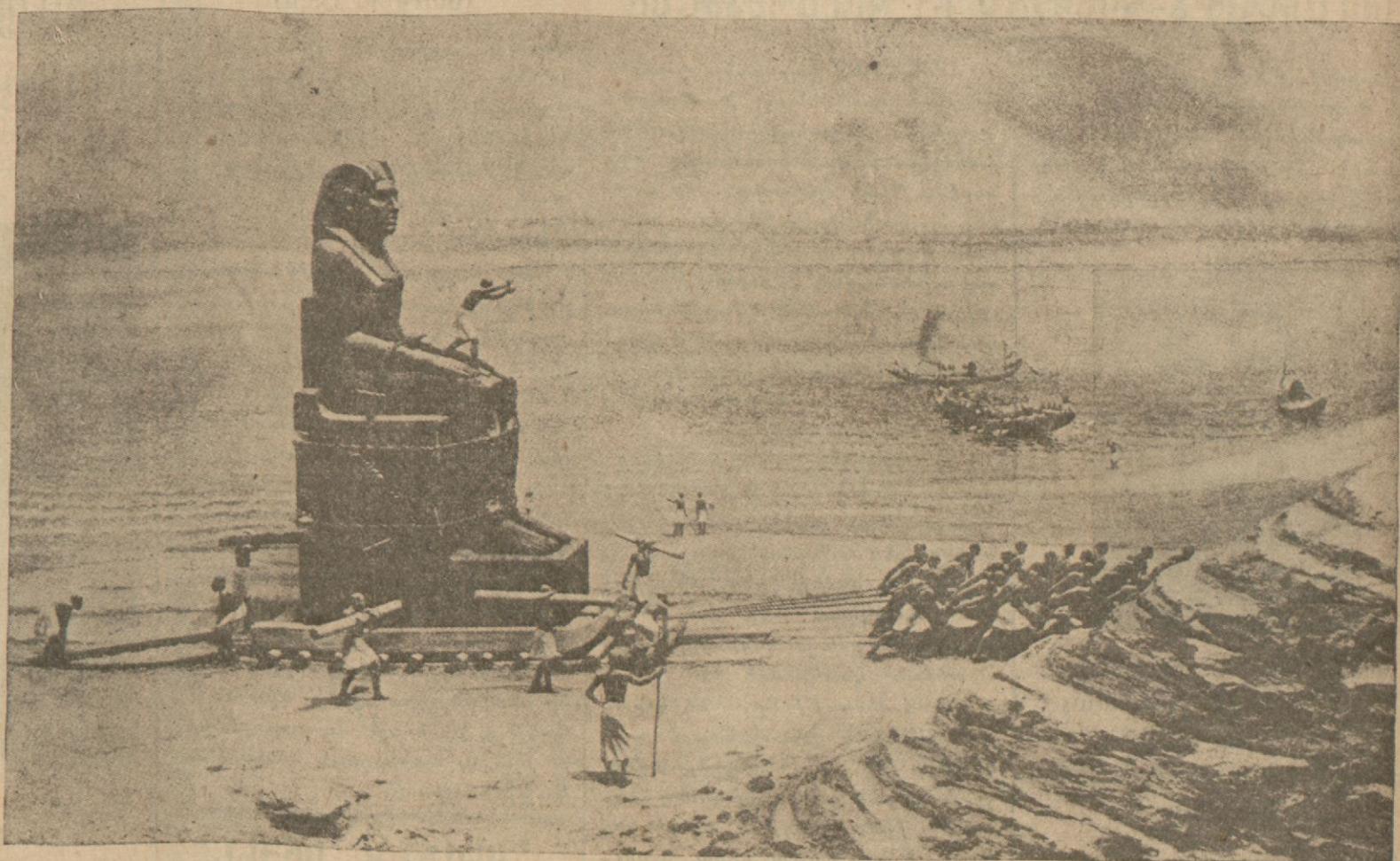
Զենդերէն, մեհենական եւ
Փիլիկեան արձանագրութիւնն

ԱՄՕՆ-ՌԱԽ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ

ՀԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍԵՆ
ԻՆՉԱՖԻՒԹԻՍՏՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ անցաւ

ՆԵՂՈՍԸ ԵՒ ԾՈՎԸ
ՈՒ ԾՈՎԱՅԻՆՆԵՐԸ
ՕՐՀՆԵԼՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երոպայի ծովեզերեայ
խղաներու մատօննաները

Մէտինք Ապուի պեղումներու

գրանիտէ սինէ մը պատուանդա-

նին արձանագրութիւնը մեծ լոյս

կը սփու Պաղումէսուհան շրջանի ե-

Սրանանդրութիւնը, երկու շըր-

շաներու կը պատկանի նախ քան

ամառաբարչուներ, կամրիւսի հրա-

մանապարչուներէն Շըրէի կամ Մէ-

տի հողուոյն ի հանդիստ տապանա-

զի մը և և երեք տարրեր տա-

սերու քանդակուածէ սեպանեւ, մե-

նանական կիւնիկանան:

Աէրի, եր թագաւորին մեծա-

գործնթիւները կը թուէ և հա-

կառակ զիւները կը թուէ և հա-

կառակ զիւները ի խոսք չընէր:

Մէտինք Ապուի յիշատակարա-

նը, այս պահուու, բոլոր եղիպա-

գէտներու ուշը գրաւած է:

Ահա այդ արձանագրութիւնը.

«Ես, չնորիւ Ամմօն Ռափ և

տեղակալը ու յաջորդը Բթուէթէոս

Աօթէրի, իմ զպիւներս ի մի հա-

ւագիցի, և անոնք թուով երկու

հրաբրէին, և հրամայեցի որպէս

զի իսրայէլի որդւոց մարգարէցից

հինգ մատօններու, որ Յուդայի

Ալեքսանդրի իշխանութիւնէն ետք

շրջանին կը պատկանի:

Պաղումէսուհանը, զոր Պաղումէոս

Սօթէր կամ Լակուս հիմնեց, Ալեք-

սանդրի մատէն ետք 323 (Ք. Ա.)

Եւսնեցի նիւթապուի վրայ մինչեւ

Հունական կանաչունը ամէն կաս-

առ որդիք չեն հասկար ու չեն խօսիր

Հունական գրին այլաբանական պատկերներէն մին

Հունակ

